

100 jaar NOG

in woord en beeld

In haar 100-jarige bestaansgeschiedenis heeft de NOG altijd uitingen kunnen doen in het vakblad voor geitenhouders. De laatste jaren kennen we dit blad als 'Geitenhouderij', daarvoor heette het 'De Geit' en nog langer geleden 'De geit en hare verzorging'. Een heel kleine bloemlezing van dit vakblad laat ons beseffen dat er in geitenland in die 100 jaar veel is veranderd... en eigenlijk ook niks.

Op '15 oktober 1912' verscheen de eerste 'De geit en hare verzorging'. Op de voorplaat werd duidelijk aangekondigd waarom het blad in het leven was geroepen. 'We mogen den geitenhouders niet te veel beloven, neen, maar een goede geit is in een arbeidersgezin met kinderen een zoo belangrijke factor voor gezondheid en betrekkelijke welvaart, dat wel alles gedaan mag worden, om de houding en fokkerij vooruit te helpen.'

1912

1916

Op de viering van het 100-jarig bestaan van de NOG wist voorzitter Doede de Jong te vertellen dat de Noord-Hollandse bond in 1911 al voorbereidingen nam tot het oprichten van een Nederlandse commissie voor de geitenhouderij, en in maart 1912 kwam die commissie er. Het duurde echter tot

28 december 1916 voordat de statuten van deze commissie werden goedgekeurd en dit 'Orgaan van de Nederlandse Commissie voor de Geitenfokkerij' officieel was. In 'De geit en hare verzorging' vond je verenigingsnieuws van de verschillende regionale fokverenigingen (bonden), verslagen

van keuringen en van vergaderingen van de NOG, een vragenrubriek en adviezen van de redactie en geitendeskundigen. In 1916 leefden er al vragen omtrent het neerzetten van een sterke organisatie. 'De heer Rienks kwam het voor, dat het gewenscht is om tot bloei te komen: een krachtig bestuur, met leden die willen opbouwen.'

In 1918 volgt ook een oproep van de Nederlandse Commissie voor de Geitenfokkerij om de verschillende geitenbonden lid te maken van de Commissie. Alleen door samenwerking zou de geitenfokkerij verbeterd kunnen worden, zo vonden de oprichters van de NOG.

Wat ook opviel: kosten en tijd speelden vroeger de mensen al parten bij het bedrijven van de geitenfokkerij. En zoeken naar bokken was toen ook al onderdeel van de sport. Dit werd in 1918 in het blad geschreven: 'Zelf gevoel ik veel voor de geitenfokkerij, alhoewel het ook voor mij met kosten en moeite gepaard gaat, vooral daar men in den regel met een lantaarn moet zoeken om een bokhouder te vinden.'

Abonneert U op „DE GEIT”,
Maandblad voor de Geitenfokkerij.

Saaten-Geit „Emma” met haar lam „Miss Emma”. Deze geit werd in September 1911, door den heer J. Tiggelovend te Uithoed aan de Vereniging te Hoogerheide, geschenkt te Heteren, eigenaar de Zeezeer Heer Pastoor van de Noord te Hoogerheide.
Emma gaf van 10-22 Mei 1912, 51½ l. melk. Hoogste cijfer per dag 7½ l. Op 22, 24 en 25 Mei 3, 4 Liter, van 20-26 Mei 5½, 9 Liter en des 28en, 30en, 31en Mei en 1 Juni per dag 8 Liter. Deze geit heeft dit jaar voor des darden keer gekalfd.

Productie

Net als nu, signaleerde men in 1923 dat de productie van de geiten in Nederland nogal uiteenloopt. Maar ook in die jaren waren al toppers bekend.

'Bij volwassen geiten varieert de plas melk tusschen 300 en pl.m. 1000 Kg per melkjaar, de hoogste dagopbrengst tusschen 1½ en 6 à 7 liter. Er zijn daar bij ons materiaal door rationeële fokkerij groote resultaten te bereiken.'

1923

Zo lezen we ook over ene Angenietje in 1937:

Ook de lijsten van Angenietje 6520 R., geb. 1932, die thans nog in leven is, mogen gezien worden, zooals uit onderstaande blijkt:

als	K.G. melk	vetgeh.	meldagen
1 j.	537	4.81	274
2 j.	896	4.21	231
3 j.	1020	4.64	309
4 j.	1060	5.47	292

1937

Dat het vlak na de Tweede Wereldoorlog niet best gesteld was met de kwaliteit van de geiten, blijkt uit het jaarverslag over 1944 en 1945 dat in 1946 verscheen. De voorzitter van de Ned. Commissie voor de Geitenfokkerij schrijft dat menig gelegenheidsgeitenhouder zijn geiten na de oorlog verkocht. 'Onder deze geiten zullen allicht een 10 à 15 % werkelijk zeer goede melkgeiten zijn geweest, want deze noodgeitenhouders waren grootendeels menschen, die een betere geit wel konden betalen. Wanneer dit juist is, zou dat, vooral onder de tegenwoordige omstandigheden, wel erg jammer zijn, omdat er

Over de bonden en kwaliteit

Wat de afdelingen, of destijds bonden, precies doen, is helder uitgelegd in dit stuk uit 1937:

'In alle provincies zijn provinciale bonden opgericht, die zich ten doel stellen de kwaliteit van de geit te verbeteren, door middel van plaatselijke-, districts- en kringkeuringen. (...) Verder bemoeien de bonden zich met het stationneeren en vaak ook met het opfokken van bokken, terwijl zij tevens de melkcontrole bevorderen. Stalkeuringen worden gehouden

en soms zelfs melkcursussen georganiseerd, omdat goed melken ten goede komt aan de kwaliteit van de melk en de gezondheid van de dieren, terwijl tevens uiergebreken vaak voorkomen worden. Aan de voeding en opfok der jonge dieren wordt de noodige aandacht besteed. In samenwerking met den dienst der Rijksveeteeltconsulenten worden lezingen gehouden, plaatselijke fokverenigingen in het leven geroepen en alle mogelijke werkzaamheden in het belang der geitenfokkerij verricht.'

Aantal geiten aanwezig in:

Provincie	1860-'70	1904	1910	1921	1930
Groningen	2.257	7.076	20.404	24.509	12.300
Friesland	1.248	5.384	18.494	31.942	15.800
Drente	4.982	15.037	21.878	21.575	16.300
Overijssel	8.794	15.403	21.955	22.898	12.800
Gelderland	39.768	43.917	46.322	49.639	23.600
Utrecht	6.618	6.154	7.704	8.490	3.600
Noord-Holland	5.457	5.718	9.600	15.412	5.000
Zuid-Holland	9.665	10.742	16.404	23.635	9.800
Zeeland	4.194	5.803	8.038	13.004	6.600
Noord-Brabant	38.040	40.145	42.075	47.532	19.100
Limburg	11.165	10.118	11.357	13.662	6.000
Nederland	132.186	165.497	224.231	272.298	130.900

1946

grote behoefte is aan beste geiten en te meer, omdat ik vrees dat het percentage rommel gestegen is. (...) Mijn vrees dat er met dergelijke rommel veel te veel is doorgefokt, is nog niet verdwenen. Ik hoop maar, dat ik de zaak te donker inzie.'

In **1957** werden geitenhouders opgeroepen mee te doen aan de melkcontrole. Dat is in tegenwoordige jaren niet anders. De gemiddelde productie was als volgt:

1956-1957	kg melk	%vet	dagen
1 jaar	596	3,98	281
2 jaar	730	3,95	288
3 jaar	838	3,75	295
4 jaar en ouder	948	3,86	303
alle dieren	781	3,88	292

De productiekampioene in 1956-1957 was de driejarige Corrie 989 S. van P.J. Rosenboom, Leiderdorp. Dit dier gaf 1.751 kg melk met 4,35 % vet in 344 dagen.

De kampioenproductiegeit van 1956-'57

Uit: Geitenhouderij 1957

Een manier van melken

Aangevonden door Gekroon, Zwanenburg.

Uit: Geitenhouderij 1990

Lange tijd is de NOG er vooral geweest voor de Witte en de Toggenburger geit. In het jaarverslag van **1976**: *Van twee rassen wordt de stamboekboekhouding bijgehouden, n.l. de Nederlandse Witte Geit en de Toggenburger. In enkele provincies is er een bescheiden opzet van de fokkerij van bonte melkgeiten, zowel voor exterieur als voor productie moeten deze bonte dieren voldoen aan de eisen die gesteld worden voor de witte geit. Voorlopig worden de bonte dieren nog in het hulpboek ingeschreven.*

Toekomst: samen

In **1991** en daarna boog de NOG zich enkele jaren over de toekomst van de organisatie. *'Wil de NOG en voor de hobbyist en voor de beroepsmatige geitenhouder de enige echte foktechnische organisatie zijn, dan moeten er een aantal zaken worden bijgesteld. (...) Gedurende de laatste jaren is onze organisatie stil blijven staan. Dat is, nu de totale geitensektor zoveel veranderingen ondergaat geen goede zaak. Wij moeten mee veranderen om het totale foktechnische gebeuren in één hand te houden. Doen we dat niet dan scheurt 'geitenland' in allerlei groeperingen uiteen.'*

1957

1967

50 jaar geitenfokkerij

Wist u dat er in 1910 meer dan tweehonderdduizend geiten in Nederland waren? Daarom richtte men in 1916 een Nederlandse Organisatie voor de Geitenfokkerij op. Na acht ons land nog 100.000 dieren — wie telt het nu? — maar er is een kern van grote geitenvrienden — zoals toen — die in samenwerking iets bereikt. Zo gaan we de toekomst in.

1976

1988

1991

2016

De Nationale kleinveetentoonstelling op 22 september **1967** wordt in vele nummers al aangekondigd. Wat opvalt: dieren werden in die tijd al de voorgaande dag verwacht om te worden gewogen en gemolken. Deze Nationale dag was een geslaagde. Leuk detail: er werd ook gekeurd voor beste familiegroep, getuige de foto.

Er werd een leuke suggestie gedaan in **1967**: *Ons blad is het officieel orgaan van de Nederlandse Organisatie voor de Geitenfokkerij. Dit is een lange naam; men zou het ook kunnen noemen: het topstamboek van de Nederlandse geiten.* Dit sluit mooi aan op wat voorzitter Doede de Jong uitsprak tijdens de 100-jaardag: *'Het zou mooi zijn als de NOG een breed podium wordt van elitemateriaal, mogelijk ook interessant voor de commerciële geitenhouderij.'*

Ook in 1967 werd al gehamerd op 'samen doen'.

“Het zou mooi zijn als de NOG een breed podium wordt van elitemateriaal, mogelijk ook interessant voor de commerciële geitenhouderij.”

De geiten

De Jong merkte op dat er tot de jaren zestig altijd sprake was geweest van subsidie dan wel voorlichting van de overheid, middels rijksveeteeltconsulenten. De overheid had tot dan toe een grote en sturende rol binnen de NOG. In de jaren zestig veranderde dat. Dat had onder andere tot gevolg dat er steeds minder bokhouders kwamen. Andere manieren werden ingezet en uitgetoet. In het jaarverslag van **1966** lezen we daarover: *'In Drenthe is men gestopt met de KI bij geiten. De resultaten waren ongunstig en de kosten te hoog. In Overijssel neemt men proeven met het insemineren met zogenaamd diepvriessperma.'*

Cw en ncw

In **1990** werd voor het eerst een certificaatwaardige keuring gehouden. In Lexmond, georganiseerd door de kring Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. In **1988** kwam men er na een keuring en vervolgens veel testen achter dat veel geiten CAE en/of CL hadden. In **1990** waren de meeste leden van de kring A&V certificaatwaardig. Ruim een decennium later werden de verschillen tussen cw en ncw echt groot, volgens Doede de Jong. *“De MKZ in 2001 bracht een grote klap toe aan het aantal geiten in Nederland en zorgde voor een tweespalt tussen cw- en ncw-houders. Ik hoop dat het nog weer eens bij elkaar komt.”*

Uit: Geitenhouderij 1986

Dit is deels herkenbaar met de situatie van nu. Doede de Jong refereerde kort aan de inspanningen van het tijdelijk bestuur de afgelopen jaren. *“De NOG is nu bezig aan een herbezinning op haar kerntaken. De belangrijkste is stamboekregistratie. In de Algemene Ledenvergadering in voorjaar 2017 gaan we de nieuwe NOG uitrollen, met dan ook de mensen die de kar gaan trekken. We hebben de kerntaken goed beschreven en gaan die met zo veel mogelijk vrijwilligers uitvoeren.”* De woorden die de NOG bij het 50-jarig bestaan in **1967** sprak: *'Het strekt de thans jubilerende organisatie tot eer, dat zij het hoofd heeft weten te bieden aan verschillende moeilijkheden, die zich van tijd tot tijd hebben voorgedaan. Zij heeft ook steeds de nodige activiteit ontplooid, hetgeen blijkt uit de vele publikaties in "de geit Houder", inhoudende voorlichting op het gebied van de geitenfokkerij en -houderij en organisatie van de nationale tentoonstellingen, om maar enkele van de activiteiten te noemen.'*

Het heeft ook wel wat weg van de woorden die Doede de Jong op 12 november **2016** sprak: *“De NOG wist zich staande te houden toen in de jaren zeventig de overheidsbemoeienis en subsidie begon af te nemen. Op den duur zijn de bonden opgeheven, maar we hebben daarvoor in de plaats wel fokcommissies gekregen. De NOG is altijd in staat geweest om krachten te bundelen en met enthousiasme aan de fokkerij van kwalitatief goede geiten te werken. De visie die daarbij naast enthousiasme broodnodig is, ontbrak een tijdje. Die moet nu weer terug komen. Laten we de krachten bundelen en het samen NOG beter doen.”*

De beste familiegroep werd gevormd door de afstammelingen van Liesjes Sipke 4-0. Voorop de vader zelf (kampioen), gevolgd door een zoon en vier zeer uniforme, edele dochters. (Cliché Fries Landbouwblad)